

See discussions, stats, and author profiles for this publication at:
<https://www.researchgate.net/publication/287583549>

EASIER LEARNING PROCEDURES FOR PRESCHOOL CHILDREN

Article · October 2012

READS

4

1 author:

[Marija Ristevska](#)

University "St. Kliment Ohridski"...

16 PUBLICATIONS 0 CITATIONS

SEE PROFILE

EASIER LEARNING PROCEDURES FOR PRESCHOOL CHILDREN²

Abstract

Learning with its nature and actuality, with its meaning and the implications and repercussions is a unique phenomenon in pedagogical theory and practice which is located at the top of the priorities of the study with the experts in the field of education. This paper attempts to open several dilemmas and give adequate answers to many situations in our educational practice. In fact the paper seeks to answer the question of how to help the child to learn in preschool institutions.

Helping children learn something can be a wonderful experience. Their eyes shine, the world is wide open in front of them, and they feel happy and excited, and maybe a little brighter.

There is not a set of techniques that will help, there are only ideas that lead in the right direction.

At the end of the paper will offer practical and specific advices regarding improvement of the effects in the process of learning in preschool age.

Keywords: procedures, parents, children, learning

ПОСТАПКИ ЗА ПОЛЕСНО УЧЕЊЕ КАЈ ДЕЦАТА ОД ПРЕДУЧИЛИШНА ВОЗРАСТ

Анстракт

Учењето со својата природата и актуелност, со своето значење и со импликациите и реперкусиите претставува единствен феномен во педагошката теорија и практика кој се наоѓа на врвот од приоритетите на проучување кај експертите во областа на образованието и воспитувањето. Овој труд настојува да отвори неколку дилеми и да даде адекватни одговори на голем број состојби во нашата воспитно-образовна практика. Всушност во трудот се настојува да се одговори на прашањето како да му се помогне на детето да учи во предучилишните установи.

¹ доц. д-р Марија Ристевска, Педагошки факултет - Битола, Универзитет „Св. Климент Охридски“ - Битола, Република Македонија
assistant professor Marija Ristevska, PhD., Faculty of Education - Bitola, University “St. Kliment Ohridski” – Bitola, Republic of Macedonia

² Стручен труд/ Specialized paper

Помагањето на децата нешто да научат може да претставува чудесно искуство. Нивните очи светат, светот широко се отвора пред нив, а тие се чувствуваат среќни и воодушевени, а можеби и малку попометни.

Не постои збир од техники коишто ќе помогнат, постојат само идеи коишто водат во вистинската насока.

На крајот од трудот ќе се понудат практични и конкретни совети во однос на подобрување на ефектите во процесот на учењето кај децата од предучилишна возраст.

Клучни зборови: постапки, родители, деца, учење

ВОВЕД

Во триесеттите години на дваесеттиот век се јавуваат многу трудови кои тежнеат кон синтеза на веќе постоечките современи теории и кон создавање една интегрална теорија за учењето која би се применувала во педагошката пракса. Ваквата тенденција кон синтеза и интеграција уште повеќе е видлива и поактуелна во последно време, условена од општествените барања за што порационално, поинтензивно и поефикасно учење, но и настава како претпоставки за побрз општествен прогрес. Сеопфатна теорија за школското учење би била теоријата на инструкциите: „Една квалитетна и широко базирана теорија на инструкции во наставата би овозможила синтеза на најважните принципи и поими од различни теории за учењето со цел да се определи оптимално единство на когнитивни, мотивациони и дидактички компоненти на учењето во наставата“ (Стојаковиќ, П., 1981: 158). Секој родител сака со своето дете да воспостави однос полн со заемно уважување и љубов. Исто така секој родител изнаоѓа начини со коишто ќе му помогне на своето дете полесно да учи, да биде покреативно со цел да му помогне да го збогати знаењето и искуството.

Понекогаш изгледа тешко веројатно дека детето во одреден момент ќе престане со одредени негови активности, како на пример, со играта, но сепак децата се подготвени да учат нови работи, потребен е само родител кој е наоружан со ефикасни методи со коишто ќе го поттикне и мотивира своето дете да го збогати своето знаење.

Во повеќето моменти не е потребно детето да се прекинува во своите активности со цел нешто да учи. Одредени активности доаѓаат спонтано, како на пример, учењето на помалите деца да зборуваат. Едноставно колку повеќе родителот комуницира со детето тоа толку повеќе зборови ќе научи. Потребно е детето да биде изложено на

мноштво од зборови во текот на денот. На пример, раскажувајте му на своето дете што правите во моментот додека извршувате одредена активност. Разговарајте со останатите членови на семејството пред детето. Додека слушаат зборување, на децата им е потребно и да ја набљудуваат човечката интеракција. Со постојана конверзација и употреба на различен вокабулар го подготвувате вашето дете за развој на подобри вештини за читање и пишување.

Покажувајте кон предметите кога зборувате за нив и опширно опишувајте ги. Со ваквата активност го поттикнувате општествениот, когнитивниот и јазичниот развој на детето. Помалите деца на почетокот можеби не ги разбираат зборовите, но комуникацијата со нив постепено станува сè посложена.

Учењето низ експертските проекции и опсервации

Радоњиќ, (Radonjić, S., 1985) наведува една потполна дефиниција на учењето која се среќава во голем број на учебници од оваа област. Таа гласи: **Учењето е релативно трајна и прогресивна промена во однесувањето на индивидуата која е резултат на претходна активност на индивидуата.** Во продолжение ќе укажеме на некои значајни карактеристики кои се содржани во оваа дефиниција. **Учењето е релативно трајна и прогресивна промена во однесувањето на индивидуата.** Својството трајност на учењето значи она што е еднаш научено се заборава и затоа се нарекува релативно трајна промена. Некои американски психолози, особено оние кои се под влијание на бихевиоризмот, но и врвни европски психолози кои се објективистички ориентирани истакнуваат дека суштината на учењето е во промената на однесувањето.

Морган и Кинг го дефинираат учењето како „релативно трајна промена во однесувањето која настанува како резултат на искуството или на дејноста“.

Според **Стевановиќ** „учењето е прогресивно и релативно трајно менување на индивидуата, настанато под влијание на средината и предизвикано од потребите на индивидуата која се менува“.

Рот под учењето подразбира „релативно трајни промени во однесувањето врз основа на активноста на поединецот“. **Радоњиќ** ја дава следната дефиниција за учењето „учењето е трајна и релативно специфична промена која под одредени услови може да се манифестира во индивидуата“.

За да го дефинираме учењето и за да може да го разликуваме од другите процеси се поставуваат две прашања:

- 1) Дали когнитивните процеси сами по себе се учење или се само извор и основа за учење?
- 2) Дали промените кои настануваат под влијание на учењето се релативно трајни промени во однесувањето на индивидуата или се релативно трајни промени во личноста - како што се доживувањата?

Под поимот учење се подразбира намерно запомнување на вербален материјал (изразен со зборови) по пат на повторување. Учењето пошироко се дефинира како психички процес на релативно трајни особини во однесувањето на поединецот врз основа на неговата активност. Овој сложен психички процес најмногу е истражуван од страна на следните истражувачи: Павлов, Хал, Торндајк, Толман и Скинер.

Децата кои учат да зборуваат постојано се изложени на бура од зборови, но треба да се внимава тие зборови да не доаѓаат од медиумите. Јазикот од телевизорот или радиото е премногу брз за да може детето да го научи. Пронајдете време за да му читате на вашето дете. Имитирајте ги гласовите на ликовите во книгите кои им ги читате на вашето дете, тоа ќе се забавува и ќе развива љубов кон читањето. Читањето на децата им помага во развојот како на јазичните вештини така и во развивање на нивната имагинација. И никогаш не е прерано да се почне. Според истражувачите од Универзитетот во Чикаго, читањето на бебињата им помага во создавање на доживотни вредни мозочни ќелиски врски. Исто така, истражувањата покажуваат дека децата на кои им се читало додека биле во предучилишна возраст подоцна, кога поаѓаат во училиште, полесно учат да читаат. Читањето всушност ги изложува децата на букви и нови зборови. Исто така ги учи децата дека идеите и приказните доаѓаат од книгите - со други зборови дека книгите се извор на информации. Секојдневно читајте му на вашето дете. Создадете удобно катче за читање, место каде ќе ужива во друштво на книгите. Зборувајте за приказните кои сте ги прочитале заедно и поставувајте му прашања за тоа што научило од нив. Нека види вашето дете дека уживате во читањето. На тој начин тоа ќе стекне впечаток дека читањето е забавно.

Кај малку поголемите деца потребно е да се пофали нивниот труд. Истражувањата покажуваат дека децата се трудат повеќе кога родителите го фалат нивниот труд повеќе отколку нивниот интелект. На тој начин фокусот е ставен на тоа што детето го направило за да постигне таков резултат, а не на самиот резултат, што всушност му помага на детето да ги поврзе трудот со успехот. Со ваквиот начин

како што детето расте ќе стекне чувство дека колку повеќе се труди толку повеќе ќе постигне. Децата кои растат во средина која ги поттикнува полесно се справуваат со грешките и на нив гледаат како на проблеми кои треба да ги решат.

Улогата на родителите во процесот на учење

Создадете креативно катче за вашето дете. Со цел да ја поттикнете природната креативност на вашето дете создадете средина која е имагинативна. Тоа не значи дека секој ден треба да купувате нови играчки. Картонските кутии коишто вашето дете сака да ги реди и од нив да си гради куќа или кутијата со боички се можеби најдобрите играчки. Одредете места за различни креативни можности. На пример, едно за музика, друго за цртање и боење, трето за редување коцки. Тоа значи обезбедување на место каде вашето дете ќе испробува нови работи. Наполнете една кутија со хартија, боички, лепак, ножички и конец. Изложете ги неговите дела за да види дека се гордеете и ги цените неговата работа и труд. Ништо не може да го уништи задоволството кога си го гледате своето дело. Доколку вашето дете е перфекционист водете го повторно низ работата како начин на забава. Заедно со вашето дете можете да шиете, да везете, да нижете накит, да редите Лего коцки. Не случајно сликањето, цртањето и конструирањето се застапени како активности во институциите за деца од предучилишна возраст. Децата кои изучуваат уметност подоцна покажуваат подобри академски резултати, способни се да меморираат повеќе информации, имаат поголема самодоверба и имаат подобри мисловни вештини.

Развојот на емотивната интелигенција е важен за когнитивниот и општествениот развој на детето. Помогнете му на вашето дете да научи да чита емотивни загатки - вештина која е присутна во сè што правиме. На пример, доколку вашето дете си игра во песокот со своите играчки, заедно со своето другарче и случајно другарчето го крши лопатчето, ваша задача е да му кажете на вашето дете дека тоа беше ненамерно. Ваквиот начин ќе му помогне на вашето дете да уочи што се случило и истото да го разбере бидејќи децата кои мислат дека тоа што се случило се случило намерно подоцна имаат слаби академски, општествени и когнитивни резултати. Истото важи и за позитивните емоции. На пример, ако вашето дете дели нешто со друго дете, укажете му на последиците од таквото однесување. Можете да кажете „Виде колку беше тој среќен затоа што ти подели нешто со него?“ Помагајќи

му на вашето дете да ги поврзе чувствата со делата, вие градите емотивна интелигенција кај него која ќе му биде од корист во текот на целиот живот.

Исто така многу е важно децата да вежбаат да ја контролираат импулсивноста и да ја развиваат самоконтролата. Родителите а и воспитувачите во градинките можат многу да им помогнат на децата во овој случај. На пример, преку играта сонце и месечина. На едната слика има сонце, а на другата месечина. Кога родителот ја покажува сликата со сонцето детето треба да каже ноќ наместо ден и обратно. Оваа вежба е вежба на спротивности и им помага на децата да ја контролираат импулсивноста. Друга ваква вежба е вежбата со ритам - Тропнете еднаш, вашето дете нека тропне два пати. Целта на двете игри е да го натерате вашето дете да застане, да размисли за момент и да ја прескокне првата реакција што ќе му дојде. Овие игри се соодветни за деца на 3 или 4-годишна возраст. Контролирањето на импулсивноста е поврзано со силни математички вештини и е клучно за формирање на функциите - способност на мозокот за планирање, поставување цели и фокусирање на задачата.

Секое дете е различно. Кај некое можеби ќе влијае одреден метод или алатка или начин на учење повеќе отколку кај некое друго дете. Дали сте се запрашале кој е стилот на учење на вашето дете? Познавањето на начинот на кој вашето дете учи и ги процесира информациите е алатка со која можете да му помогнете на детето да развие љубов кон учењето и да постигне подобри резултати во училиште. Образовните експерти тврдат дека има три главни видови на ученици - аудитивни, физички и визуелни.

Аудитивните ученици најдобри ги апсорбираат информациите преку слушање при вербална интеракција. Физичките ученици сакаат да учат користејќи ги рацете, а визуелните ученици најдобро учат преку набљудување. На пример, кога учат некој математички концепт, визуелните ученици полесно ќе научат доколку го гледаат наставникот како го решава проблемот на табла. Аудитивните ученици полесно ќе го сфатат концептот доколку го слушаат наставникот како објаснува, а физичките ученици можеби ќе имаат потреба да употребат некои математички сметалки или коцки со цел да го научат новиот концепт. Овие три стилови на учење не се само теоретски. Многу поефикасно ќе биде учењето на учениците-децата доколку градивото што го слушаат (кога е тоа можно) е прикажано во вид на проблем, што самите треба да го решат. Во ситуација во која тие се само поставени како слушатели, со минимално лично ангажирање учењето ќе биде помалку ефикасно. Ова учење се разликува поради три моменти: 1. до

успехот се доаѓа нагло; 2. кога една постапка ќе доведе до успех не се повторуваат повеќе несоодветните начини и неуспешните методи кои се користеле пред тоа; 3. не само во истите ситуации туку и во сличните, се користат начините и постапките кои водат кон успехот. (Рот, Н. 2004: 141).

Препораки за подобрување на учењето во претшколска возраст

Неколку истражувања покажале дека доколку стилот на учење на детето е точно одреден, тоа полесно ќе покаже подобри резултати на училиште. Се покажало дека посветувањето внимание на стиловите на учење на учениците е една од неколкуте стратегии со кои се постигнуваат подобри резултати на тестирањата.

Што друго можат да направат родителите за малку поголемите деца?

Можат да им овозможат изучување на странски јазик. Според многубројни истражувања децата кои учат странски јазик подобро комуницираат, не се фрустрираат лесно и бараат различни начини за решавање на проблемите. Овие деца покажуваат неверојатни когнитивни вештини и креативност, а исто така се подобри при решавање на проблеми и размислуваат широко, бидејќи биле изложени на различни јазици и различни размислувања. Можеби, бенефициите се забележуваат одредено време по изучувањето на странскиот јазик, но се драгоценци за детето.

Друго што можат да направат родителите за нивните деца е да ги воведат во светот на музиката. Повеќе истражувања покажале дека децата кои знаат да свират на некој инструмент подоцна покажуваат подобри резултати на тестовите по литература и математика за разлика од децата кои не изучувале некој музички инструмент. Делот од мозокот кој е активен кога детето изучува музика ги поттикнува деловите од мозокот кои вклучуваат читање, математика, решавање на проблеми и резонирање. Изучувањето музика нема да го претвори детето од просечно во генијалец, но ќе му помогне да стане подобар ученик бидејќи изучувањето на музика има ефект врз начинот на кој мозокот се поврзува со меморирањето. И за крај нешто сосема точно - музиката ги зближува луѓето и ги прави да се чувствуваат убаво.

Исто така интересна активност што родителите можат да ја практикуваат со своите деца е „да го истражуваат светот“. Научете го вашето дете на различните култури и обичаи. Истражете го глобусот,

одберете земја и истражувајте. Читајте англиски легенди и историја, гответе кинеска храна, пуштете шпанска музика или гледајте италијански филм. Посетете некој странски музеј или катче, доколку има во вашиот град или тоа направете го на Интернет. Доколку вашето дете е поголемо, можете да најдете пријатели со кои тоа ќе се допишува на различните Интернет-страници. И кога веќе ги истражувате туѓите култури, истражете ја и вашата култура и историја заедно со вашето дете. Следете ги корените наназад и истражувајте го вашето потекло. Личната поврзаност со одредена култура ќе остави силен впечаток кај вашето дете.

На крај, можеби вашето дете нема да ги прифати сите овие начини, можеби само некои од нив ќе му бидат интересни, но не се откажувајте, инвестирајте во вашето дете.

Користена литература

- Grandić, R. i Gajić, O. (2001). *Teorije intelektualnog razvoja*, Savez pedagoških društva, Novi Sad
- Grgin, M. (2001). *Edukaciska Psihologija*, Naklada Slap, Split
- Gorgevic, D. (1984). *Pedagoška psihologija*, Dečje novine, Gornji Milanovac
- Kamenov, E. (1995). Model osnova programa vaspitno-obrazovnog rada sa predškolskom djecom. Kikinda: Viša škola za obrazovanje vaspitača.
- Kamenov, E. (1999). Predškolska pedagogija. Knjiga prva. Beograd: Zavod za udžbenike i nastavna sredstva.
- Kamenov, E. (1999b). Predškolska pedagogija. Knjiga druga. Beograd: Zavod za udžbenike i nastavna sredstva.
- Rosić, V. i Zloković, J. (2003). Prilozi obiteljskoj pedagogiji. Rijeka
- Radonjić, S. (1985). Psihologija učenja, Zavod za udžbenike i nastavna sredstva, Beograd
- Rot, N. (1980). *Psihologija*, Skopje
- Rot, N. & Radonjić, S. (1977). *Psihologija ličnosti*, Beograd
- Rot, N. (2004). *Opšta psihologija*, Zavod za udžbenike i nastavna sredstva Beograd
- Stevanović, B. (2000). *Pedagoška psihologija*, Zavod za udžbenike i nastavna sredstva Beograd
- Vučić, L. (2000). *Pedagoska psihologija*, Centar za primenjenu psihologiju, Društva psihologa Srbije, Beograd